

Екскурсія

«ЧАС ПЛИНЕ, ПАМ'ЯТЬ ЗАЛИШАЄТЬСЯ»

Виконавці

Грудік Владислав

Педагогічний керівник

Вовк Мирослава Василівна

«Моє село-маленька крапелька великої держави!

Моє село, багато є таких!

Зазнало лиха, бідувань і слави,

Воно живе і вічно буде жити!»

У вересні 1939 року, коли розпочалася війна гітлерівської Німеччини з Польщею, багато жителів села служили в польській армії і дорога додому для них пролягала через німецькі концтабори, роботу на шахтах, заводах та в господарствах німецьких бауерів.

Зі Сходу у «вікопомному вересні 1939 року» в наш край прийшли більшовики. Люди зустрічали їх по-різному. Одні чекали заможного життя, інші добре знали про масові репресії в Радянському Союзі та повальний голодомор на Східній Україні.

З приходом радянської влади, у нашому недавно ще затишному селі, як і в цілій окрузі, розпочався страшний терор. Найперше власті почали навішувати ярлики «ворога народу» на справжніх господарів, на тих, хто не хотів іти в колгосп, віддавати своє добро. Сім'ї Дмитра та Івана Вітковських були засуджені та вивезені до Сибіру.

Новій владі стало відомо про існування в селі осередку ОУН. Більшовики відкрили полювання на українських патріотів. Арешти розпочалися з 1940 року. Родичі розповідали, що енкаведисти ходили по хатах і забирали хлопців віком 17-20 років, попереджаючи, щоб не втікали, бо будуть стріляти. У Хорлупах заарештували дев'ятьох юнаків – Федора Вітковського, Василя Ломанюка, Андрія Кропиву, Василя Парадовського, Миколу Сичука, Оксена Мірченка, Павла Мірковського, Миколу Данилевича, Ілларіона Миколайчука. Вина хлопців була хіба у тому, що носили вишиті сорочки, переказували правду про злиденне життя в колгоспах Східної України, а ще прихильно ставилися до ідеї Української самостійності. Але формальних доказів провини не знаходили. І ось тут земляки ув'язнених до решти зрозуміли, яку «волю» принесли їм «старші брати».

Так час тягнувся до початку війни.

Настало 22 червня 1941 року. У темному червневому небі тривожно гули літаки. Тоді ще не кожен здогадувався, що це найстрашніша з бід – війна. У понеділок, 23 червня, ще нічого не було відомо нікому із хорлупівців про долю рідних, котрих перед війною мобілізували до Червоної Армії, а село вже наповнилося плачем. Не за тими, хто поліг у першому бою.

На другий день війни, 23 червня 1941 року, Хорлупи облетіла страшна звістка: більшовики розстріляли в'язнів луцької тюрми. Наш односельчанин, який працював фінансовим агентом, тоді був під слідством, сидів у Луцькій тюрмі. Він дивом врятувався і розповів хорлупівцям про трагедію.

У спогадах Миколи Куделі «Пекло біля замку Любарта» описано страшне видовище розстрілу, вчиненого енкаведистами.

Коли у село увійшли німці, люди чекали визволення від тоталітарної влади, але знову стали жертвами, на цей раз гітлерівських нацистів. Окупанти арештовували і розстрілювали молодих хлопців. Над селом нависла загроза масового знищення людей на захист жителів Хорлуп стали вояки УПА. Вони розбили розташований в поміщицькому будинку німецький гарнізон, і німці змушені були залишити наше село, переїхавши у Воротнів. Хорлупівці до цього часу згадують, що їх захистили від фашистських облав вояки УПА.

Село у великій тривозі дочекалося звільнення від німецьких окупантів. Сталося це 5 лютого 1944 року.

Після взяття радянськими військами Луцька і Рівного, через села Пальче і Хорлупи пройшла німецька частина на Дубно. Тоді було повне бездоріжжя, і відступаючи, німці покидали по дорозі за собою зброю, машини з продовольством і військовим спорядженням. Бойових дій на території села не було.

Жителі Хорлуп під час війни понесли великі втрати. На фронті і в тилу загинуло майже 200 чоловік.

«Книга Пам'яті. Волинська область. Том» (1995р) подає відомості про 84 мешканців села Хорлупи, які були мобілізовані до Червоної Армії і загинули в боях чи померли від ран, або потрапили в полон і там загинули, або пропали безвісти, або їх доля зовсім не відома.

20 лютого в Україні – День Героїв Небесної Сотні. Він відзначається щорічно, згідно з Указом Президента від 11 лютого 2015 року "Про вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті про Героїв Небесної Сотні".

Волинь, однією з перших долучилася до всенародного спротиву. Свідомі волиняни їхали до столиці, аби відстояти своє право на життя у незалежній, європейській державі. Сімох Героїв втратила Волинь. Усі вони стояли на сторожі Гідності. Їй відстояли її ціною власного життя. Вони назавжди у нашій пам'яті: наш земляк - Іван Тарасюк (Олика), Василь Мойсей, Олександр Бадера, Сергій Байдовський, Едуард Гриневич, Юрій Сидорчук, Віктор Хом'як.

Моє село маленька частинка нашої держави. На її долю випало багато випробувань. Наша держава кров'ю відстоює свою незалежність і суверенність. І зараз у серці кожного українця запеклася рубцем рана, кровоточить та не дає спокійно жити, мислити, дихати. Це біда усієї країни, і бути осторонь не може ні одна людина. Наші односельчани, випускники нашої школи з перших днів російської агресії з 2014 року стали на захист територіальної цілісності нашої держави. На жаль, двоє з них відійшли у Вічність. Станом на сьогодні 13 жителів нашого села захищають рідний край від російської навали.

Гортаючи сторінки історії нашого села, ми бачимо, що його жителі ніколи не стояли осторонь подій, які відбувалися в Україні, хорлупчани завжди були і є борцями за волю та незалежність.

Запитання після екскурсії.

- 1.Що об'єднує події 1939-2023рр.?
- 2.Чи були ваші рідні учасниками Другої світової війни та війни з росією?
3. Якими ви уявляєте героїв-захисників?
- 4.Кого ви вважаєте патріотами свого села?
- 5.Про кого і про що ми дізнаємося з фотографій?
- 6.Що з побаченого, почутого ви запам'ятали найбільше?
- 7.Поділіться своїми почуттями, емоціями, враженнями після відвідин музею/екскурсії.

Використана література:

1. Кондрашина В.с. Хорлупи – у верхів'ї Конопельки. Луцьк, «Ключі», 2017р.
2. Хай знову запахнуть житами поля. А в нас запанує хай мир бібліогр. довід./Центр.б-ка ківерц.РЦБС Волин.обл.:упоряд. І.М.Вергун, О.В.Палійчук. – Луцьк ПП Іванюк В.П., 2016.-260 с.
3. Пушук І. «Трагедія українсько-польського протистояння на Волині 1938-1944 років» ВАТ «Волинська обласна друкарня» Луцьк – 2008.- 311
4. Архівні матеріали музею с.Хорлупи.

Додаток 1

Перелік тематичних екскурсій

1. Для мене ви навек найрідніші, любі Хорлупи, мила Волинь.
2. Давня історія Хорлуп.
3. Археологія села.
4. Моє село в історії країни.
5. Хорлупи в XVI – XIX століттях.
6. Передовики і новатори сільськогосподарського виробництва минулого і сьогодення села.
7. Наша школа і її випускники.
8. Спорт – запорука здоров'ю.
9. Ремесла та промисли хорлупівчан.
10. Час плине, пам'ять залишається.

Додаток 2

Запитання до відвідувачів після екскурсії

«Час плине, пам'ять залишається»

1. Кого ви вважаєте патріотами села?
2. Чи були ваші рідні учасниками Другої світової війни?
3. Що об'єднує події 1939-2023рр.?
4. Про кого і про що ми дізнаємося з фотографій?
5. Що з побаченого, почутого ви запам'ятали найбільше?
6. Поділіться своїми почуттями, емоціями, враженнями після відвідин музею/екскурсії.

Запитання після екскурсії в етнографічному залі

1. Яке ваше перше враження від цих експонатів?
2. Чи знаєте, що це за предмет?
3. Як його використовували?
4. А чи можна використовувати його в наші дні?
5. Як асоціації він(експонат) у вас викликає?
6. Кому він міг належати?
7. Що вас дивує, що викликає запитання?
8. Які легенди про назву села вам відомі?